

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 29ης Νοεμβρίου 2005 *

Στην υπόθεση T-33/02,

Britannia Alloys & Chemicals Ltd, με έδρα το Gravesend (Ηνωμένο Βασίλειο),
εκπροσωπούμενη από τους S. Mobley, H. Bardell και M. Commons, solicitors,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους R.
Wainwright και F. Castillo de la Torre, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

με αντικείμενο αίτημα μερικής ακυρώσεως της αποφάσεως 2003/437/ΕΚ της
Επιτροπής, της 11ης Δεκεμβρίου 2001, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 81
της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/E-
1/37.027 — Φωσφορικός ψευδάργυρος) (ΕΕ 2003, L 153, σ. 1), ή, επικουρικός,
αίτημα μειώσεως του επιβληθέντος στην προσφεύγουσα προστίμου,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Lindh, Πρόεδρο, R. García-Valdecasas και J. D. Cooke, δικαστές,

γραμματέας: J. Plingers, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 1ης Ιουλίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Πραγματικά περιστατικά

- 1 Η Britannia Alloys & Chemicals Ltd (στο εξής: προσφεύγουσα ή Britannia), εταιρία αγγλικού δικαίου, είναι θυγατρική της M. I. M. Holdings Ltd (στο εξής: MIM), εταιρίας αυστραλιανού δικαίου. Τον Οκτώβριο του 1993, η Pasmenco Europe (ISC Alloys) Ltd επώλησε τις δραστηριότητές της στον τομέα του ψευδαργύρου στην MIM, η οποία τις μεταβίβασε στην Britannia. Η επιχείρηση αυτή παρήγε και πωλούσε προϊόντα με βάση τον ψευδάργυρο, περιλαμβανομένου του φωσφορικού

ψευδαργύρου. Τον Μάρτιο του 1997, η Trident Alloys Ltd (στο εξής: Trident), αυτοτελής εταιρία συσταθείσα από τα διευθυντικά στελέχη της Britannia, αγόρασε τις δραστηριότητες της Britannia στον τομέα του ψευδαργύρου για 14 359 072 λίρες στερλίνες (GBP). Η τελευταία εξακολουθεί να υφίσταται ως θυγατρική της MIM, αλλά έχει παύσει να ασκεί κάθε οικονομική δραστηριότητα και συνεπώς δεν έχει πλέον κύκλο εργασιών.

- 2 Μολονότι οι χημικοί τύποι τους μπορούν να ποικίλλουν ελαφρώς, τα ορθοφωσφορικά άλατα του ψευδαργύρου αποτελούν ομοιογενές χημικό προϊόν, το οποίο δηλώνεται με την ονομασία γένους «φωσφορικός ψευδάργυρος». Ο φωσφορικός ψευδάργυρος, ο οποίος παρασκευάζεται από το οξείδιο του ψευδαργύρου και το φωσφορικό οξύ, χρησιμοποιείται συχνά ως αντιδιαβρωτική μεταλλική χρωστική ουσία στη βιομηχανία χρωμάτων. Διατίθεται στην αγορά είτε ως κοινός φωσφορικός ψευδάργυρος είτε ως τροποποιημένος ή «ενεργοποιημένος» φωσφορικός ψευδάργυρος.
- 3 Το 2001, το μεγαλύτερο μέρος της παγκόσμιας αγοράς φωσφορικού ψευδαργύρου κατείχαν οι πέντε ακόλουθοι Ευρωπαίοι παραγωγοί: η Dr. Hans Heubach GmbH & Co. KG (στο εξής: Heubach), η James M. Brown Ltd (στο εξής: James Brown), η Société nouvelle des couleurs zinciques SA (στο εξής: SNCZ), η Trident (πρώην Britannia) και η Union Pigments AS (πρώην Waardals AS) (στο εξής: Union Pigments).
- 4 Στις 13 και 14 Μαΐου 1998, η Επιτροπή διενήργησε ταυτόχρονους και αιφνιδιαστικούς ελέγχους στους χώρους της Heubach, της SNCZ και της Trident, δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25). Από τις 13 έως τις 15 Μαΐου 1998, η Εποπτεύουσα Αρχή της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ), ενεργώντας κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8, παράγραφος 3, του πρωτοκόλλου 23 της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ), διενήργησε ταυτόχρονους και αιφνιδιαστικούς ελέγχους στους χώρους της Union Pigments, δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 2, του κεφαλαίου II του πρωτοκόλλου 4 της συμφωνίας μεταξύ των κρατών της ΕΖΕΣ για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου.

- 5 Στις 11 Δεκεμβρίου 2001, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2003/437/ΕΚ, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/E-1/37.027 — Φωσφορικός ψευδάργυρος) (ΕΕ 2003, L 153, σ. 1). Η απόφαση της Επιτροπής που λαμβάνεται υπόψη προς έκδοση της παρούσας αποφάσεως είναι η κοινοποιηθείσα στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, η οποία επισυνάπτεται στο δικόγραφο της προσφυγής (στο εξής: προσβαλλομένη απόφαση). Η απόφαση αυτή διαφέρει από ορισμένες απόψεις από τη δημοσιευθείσα στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.
- 6 Με την προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή επισημαίνει ότι υπήρξε σύμπραξη μεταξύ της Britannia (Trident από 15ης Μαρτίου 1997), της Heubach, της James Brown, της SNCZ και της Union Pigments, από τις 24 Μαρτίου 1994 μέχρι τις 13 Μαΐου 1998. Η σύμπραξη περιορίστηκε στον κοινό φωσφορικό ψευδάργυρο. Πρώτον, τα μέλη της συμπράξεως συνήψαν συμφωνία κατανομής της αγοράς με ποσοστώσεις πωλήσεων για τους παραγωγούς. Δεύτερον, καθόριζαν «ελάχιστες» ή «συνιστώμενες» τιμές σε κάθε σύσκεψη, τις οποίες ακολουθούσαν εν γένει. Τρίτον, κατά ορισμένο μέτρο, υπήρξε κατανομή των πελατών.
- 7 Το διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως έχει ως εξής:

«Άρθρο 1

Η Britannia [...], η [...] Heubach [...], η James [...] Brown [...], η [SNCZ], η Trident [...] και η [Union Pigments] παρέβησαν τις διατάξεις του άρθρου 81, παράγραφος 1, της Συνθήκης και του άρθρου 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ, διά της συμμετοχής τους σε διαρκή συμφωνία ή/και εναρμονισμένη πρακτική στον τομέα του φωσφορικού ψευδαργύρου.

Η διάρκεια της παράβασης είχε ως εξής:

[...]

β) στην περίπτωση της Britannia [...]: από τις 24 Μαρτίου 1994 μέχρι τις 15 Μαρτίου 1997·

[...]

Άρθρο 3

Τα ακόλουθα πρόστιμα επιβάλλονται για την παράβαση που αναφέρεται στο άρθρο 1:

α) Britannia [...]: 3,37 εκατομμύρια ευρώ·

β) [...] Heubach [...]: 3,78 εκατομμύρια ευρώ·

γ) James [...] Brown [...]: 940 000 ευρώ·

δ) [SNCZ]: 1,53 εκατομμύρια ευρώ·

ε) Trident [...]: 1,98 εκατομμύρια ευρώ·

στ) [Union Pigments]: 350 000 ευρώ.

[...]»

- 8 Για τον υπολογισμό των προστίμων, η Επιτροπή εφάρμοσε τη μεθοδολογία που εκτίθεται στις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές) και την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 18ης Ιουλίου 1996, σχετικά με τη μη επιβολή ή τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 1996, C 207, σ. 4, στο εξής: ανακοίνωση περί συνεργασίας).
- 9 Η Επιτροπή θεώρησε, κατ' αρχάς, ότι το ενδεδειγμένο για την προσφεύγουσα βασικό ποσό ανερχόταν σε 3,75 εκατομμύρια ευρώ (αιτιολογική σκέψη 313 της προσβαλλομένης απόφασης). Στη συνέχεια υπενθύμισε το όριο το οποίο, σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, δεν μπορούσε να υπερβεί το επιβλητέο σε καθεμία από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις πρόστιμο. Προκειμένου να καθορίσει το προβλεπόμενο από τη διάταξη αυτή ανώτατο όριο του 10 % επί του κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθηκε κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο όσον αφορά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή «έλαβε υπόψη τον παγκόσμιο κύκλο εργασιών της κατά το οικονομικό έτος που έληξε στις 30 Ιουνίου 1996, που αντιστοιχεί στο τελευταίο πλήρες έτος κανονικής επιχειρηματικής δραστηριότητας» (αιτιολογική σκέψη 345, υποσημείωση 196). Δεδομένου ότι ο εν λόγω κύκλος εργασιών ανερχόταν σε 55,7 εκατομμύρια ευρώ (αιτιολογική σκέψη 50), το ανώτατο όριο του προστίμου καθορίστηκε σε 5,5 εκατομμύρια ευρώ περίπου. Δεδομένου ότι το πρόστιμο πριν από την εφαρμογή της ανακοινώσεως περί συνεργασίας ήταν χαμηλότερο από αυτό το ανώτατο όριο, η Επιτροπή δεν το μείωσε προς εφαρμογή του ορίου αυτού.
- 10 Τέλος, η Επιτροπή χορήγησε στην προσφεύγουσα μείωση κατά 10 % βάσει της ανακοινώσεως περί συνεργασίας (αιτιολογική σκέψη 366). Έτσι, το τελικό ποσό του επιβληθέντος στην προσφεύγουσα προστίμου ανήλθε σε 3,37 εκατομμύρια ευρώ (αιτιολογική σκέψη 370).

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 11 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 21 Φεβρουαρίου 2002, η προσφεύγουσα άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.
- 12 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πέμπτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας, ζήτησε από την Επιτροπή να απαντήσει εγγράφως σε μια ερώτηση αφορώσα τον ορισμό της αγοράς και να προσκομίσει το πλήρες κείμενο της δηλώσεως της Trident της 23ης Απριλίου 1999, αφορώσας τη σύμπραξη. Η Επιτροπή συμμορφώθηκε προς τα αιτήματα αυτά εντός της ταχθείσας προθεσμίας.
- 13 Οι διάδικοι αγόρευαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη συνεδρίαση που διεξήχθη την 1η Ιουλίου 2004.
- 14 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:
  - κυρίως, να ακυρώσει το άρθρο 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως, κατά το μέτρο που την αφορά
  - επικουρικώς, να μεταρρυθμίσει το άρθρο 3 της προσβαλλομένης αποφάσεως ώστε να μειώσει αισθητά το πρόστιμο που της επιβλήθηκε
  - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

15 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή·
- να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

16 Η προσφεύγουσα επικαλείται έναν και μόνο λόγο ακυρώσεως. Ο λόγος αυτός έχει τρία σκέλη, με τα οποία η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, χρησιμοποιώντας τον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησε κατά το οικονομικό έτος το οποίο έληξε στις 30 Ιουνίου 1996 για τον υπολογισμό του ανωτάτου ορίου του 10 % του κύκλου εργασιών:

- παρέβη το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας·
- παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχείρισεως·
- παραβίασε την αρχή της ασφαλείας δικαίου.

Επί του πρώτου σκέλους, αντλούμενου από παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 17 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 διότι, για να υπολογίσει το ανώτατο όριο του 10 % επί του κύκλου εργασιών, έλαβε υπόψη της τον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησε κατά τη διάρκεια διαχειριστικής περιόδου διαφορετικής από την προηγούμενη της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 18 Κατά την προσφεύγουσα, η διάταξη αυτή παρέχει δύο δυνατότητες για τον καθορισμό του ύψους του επιβλητέου σε μια επιχείρηση πρόστιμου. Η Επιτροπή μπορεί να επιβάλει είτε πρόστιμο κυμαινόμενο από 1 000 έως 1 εκατομμύριο ευρώ είτε πρόστιμο υψηλότερο του ενός εκατομμυρίου ευρώ, υπό την προϋπόθεση ωστόσο ότι το τελικό ποσό δεν υπερβαίνει το 10 % επί του κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθηκε κατά την «προηγούμενη διαχειριστική περίοδο», δηλαδή κατά τη διαχειριστική περίοδο που προηγήθηκε της εκδόσεως της αποφάσεως που επιβάλλει το πρόστιμο. Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι το γράμμα του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 είναι σαφές και κατηγορηματικό ως προς το ότι η Επιτροπή πρέπει να αναφέρεται στην προηγούμενη διαχειριστική περίοδο όταν καθορίζει το ανώτατο όριο του 10 % επί του κύκλου εργασιών. Η Επιτροπή δεν είχε τη διακριτική ευχέρεια να αναφερθεί σε άλλη διαχειριστική περίοδο για τον καθορισμό του ανωτάτου ορίου αυτού. Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι, όταν ο κύκλος εργασιών της οικείας επιχείρησης δεν υπερβαίνει τα 10 εκατομμύρια ευρώ, η Επιτροπή δεν μπορεί να επιβάλει πρόστιμο υψηλότερο του ενός εκατομμυρίου ευρώ, βάσει του δευτέρου τμήματος του άρθρου 15, παράγραφος 2, εφόσον το πρόστιμο αυτό θα υπερβαίνο κατ' ανάγκην το ανώτατο όριο του 10 %.
- 19 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή κακώς χρησιμοποίησε τον κύκλο εργασιών τον οποίο πραγματοποίησε κατά το οικονομικό έτος

που έληξε στις 30 Ιουνίου 1996, για να υπολογίσει το ανώτατο όριο του 10 % επί του κύκλου εργασιών το οποίο έχει εφαρμογή στο πρόστιμο της (αιτιολογική σκέψη 345 της προσβαλλομένης απόφασης, υποσημείωση 196). Δεδομένου ότι η προσβαλλομένη απόφαση εκδόθηκε στις 11 Δεκεμβρίου 2001, η προηγούμενη διαχειριστική περίοδος, η οποία έπρεπε να χρησιμοποιηθεί για τον καθορισμό του ανωτάτου ορίου αυτού, είναι αυτή που έληξε στις 30 Ιουνίου 2001. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι ήταν μη εμπορική εταιρία κατά το διάστημα εκείνο και ότι, συνεπώς, ο κύκλος της εργασιών ήταν μηδενικός. Θεωρεί ότι, επομένως, η Επιτροπή δεν είχε την εξουσία να της επιβάλει πρόστιμο υψηλότερο του ενός εκατομμυρίου ευρώ βάσει του δευτέρου τμήματος του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17. Έπρεπε να εφαρμόσει το πρώτο τμήμα της διατάξεως αυτής και να της επιβάλει πρόστιμο κυμαινόμενο μεταξύ 1 000 και ενός εκατομμυρίου ευρώ. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι το γεγονός ότι πραγματοποίησε μηδενικό κύκλο εργασιών κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο δεν συνεπάγεται την τροποποίηση της επιταγής κατά την οποία η Επιτροπή πρέπει να αναφέρεται στην ίδια αυτή διαχειριστική περίοδο όταν καθορίζει το ανώτατο όριο του 10 %. Αν η Επιτροπή είχε αποφασίσει να επιβάλει πρόστιμο ενός εκατομμυρίου ευρώ, όφειλε να μειώσει το πρόστιμο αυτό κατά το ποσοστό που έκρινε ενδεδειγμένο στο πλαίσιο της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, ήτοι κατά 10 %, ώστε να ανέλθει σε 900 000 ευρώ.

20 Από τη νομολογία προκύπτει ότι «η προηγούμενη διαχειριστική περίοδος», υπό την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, αφορά την «τελευταία πλήρη διαχειριστική περίοδο» της οικείας επιχείρησης (απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Μαρτίου 2000, T-25/95, T-26/95, T-30/95 έως T-32/95, T-34/95 έως T-39/95, T-42/95 έως T-46/95, T-48/95, T-50/95 έως T-65/95, T-68/95 έως T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 και T-104/95, Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-491, σκέψη 5009). Δεδομένου ότι οι κατευθυντήριες γραμμές χρησιμοποιούν αδιακρίτως τις εκφράσεις «διαχειριστική περίοδος» και «λογιστική χρήση» (σημείο 5, στοιχείο α'), η φυσική έννοια της εκφράσεως «τελευταία πλήρης διαχειριστική περίοδος» την οποία χρησιμοποιεί το Πρωτοδικείο στην προπαρατεθείσα απόφαση Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής δηλώνει την τελευταία πλήρη οικονομική χρήση από λογιστικής απόψεως.

21 Με το υπόμνημα απαντήσεως, η προσφεύγουσα αντικρούει τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι το Πρωτοδικείο δεν πρέπει να περιορίζεται στην κατά γράμμα ερμηνεία του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, αλλά και να

χρησιμοποιεί τις μεθόδους της ιστορικής και τελολογικής ερμηνείας. Κατά παγία νομολογία, η μέθοδος της κατά γράμμα ερμηνείας υπερισχύει οσάκις το κείμενο της διατάξεως είναι σαφές και κατηγορηματικό και αφορά προδήλως την οικεία περίπτωση (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 2000, C-245/97, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-11261, σκέψη 72, και της 4ης Οκτωβρίου 2001, C-133/00, Bowden κ.λπ., Συλλογή 2001, σ. I-7031, σκέψεις 38 έως 44, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Η. Μαγκας στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου της 28ης Φεβρουαρίου 1980, 67/79, Fellinger, Συλλογή τόμος 1980/I, σ. 275, 283). Εν προκειμένω, η ίδια η Επιτροπή ομολογεί ότι το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 είναι σαφές, όταν υποστηρίζει, με το υπόμνημα αντικρούσεως, ότι «η αναφορά του άρθρου 15, παράγραφος 2, στην προηγούμενη διαχειριστική περίοδο πρέπει λογικώς να αφορά την περίοδο που προηγείται της εκδόσεως της αποφάσεως περί επιβολής προστίμου».

- 22 Επιπλέον, η κατά γράμμα ερμηνεία του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 συμβιβάζεται προς τους σκοπούς που επιδιώκει ο κοινοτικός νομοθέτης. Η αναφορά της διατάξεως αυτής στην προηγούμενη διαχειριστική περίοδο και όχι στον κύκλο εργασιών του τελευταίου έτους της παραβάσεως, επί παραδείγματι, εμφανίζει ότι ο νομοθέτης ήθελε να διασφαλίσει ότι θα διενεργείται εκτίμηση του πιθανού αντικτύπου επί της επιχειρήσεως και, συνεπώς, της αναλογικότητας του προστίμου υπό το πρίσμα της οικονομικής καταστάσεως της επιχειρήσεως κατά τον χρόνο επιβολής του προστίμου. Συγκεκριμένα, κατά την προσφεύγουσα, το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 αφορά ακριβώς την περίπτωση, όπως εν προκειμένω, κατά την οποία η αυτουργός της παραβάσεως επιχείρηση εξακολουθεί να υπάρχει, αλλά είναι πολύ ασθενής οικονομικώς σε σύγκριση με την οικονομική της ισχύ κατά τον χρόνο της παραβάσεως και, επομένως, δεν πρέπει να της επιβληθεί υπερβολικό και δυσανάλογο πρόστιμο.

- 23 Η προσφεύγουσα επικρίνει την επιχειρηματολογία της Επιτροπής, κατά την οποία η δική της ερμηνεία του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 είναι αναγκαία για να διασφαλισθεί ότι το επιβαλλόμενο πρόστιμο θα έχει αρκούτως αποτρεπτικό αποτέλεσμα. Κατ' αρχάς, αμφισβητεί ότι η διάταξη αυτή βασίζεται στην υπόθεση ότι ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε μια επιχείρηση κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο αντικατοπτρίζει ικανοποιητικά τον κύκλο της εργασιών κατά

τον χρόνο διαπράξεως της παραβάσεως. Θεωρεί ότι τίποτε δεν επιτρέπει τον ισχυρισμό ότι ο νομοθέτης βασίστηκε στην υπόθεση αυτή και ότι η επιλογή της προηγούμενης διαχειριστικής περιόδου και όχι του τελευταίου έτους της παραβάσεως εμφανίζει ότι ο επιδιωκόμενος σκοπός είναι να πραγματοποιείται εκτίμηση του πιθανού αντικτύπου επί της επιχειρήσεως και, συνεπώς, της αναλογικότητας του προστίμου υπό το πρίσμα της οικονομικής καταστάσεως της επιχειρήσεως κατά τον χρόνο επιβολής του προστίμου. Στη συνέχεια, απαντώντας στο επιχείρημα της Επιτροπής ότι πρόστιμο ενός εκατομμυρίου ευρώ είναι πολύ χαμηλό, η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι το ποσό αυτό θεωρήθηκε αρκούντως αποτρεπτικό με την απόφαση 1999/271/ΕΚ της Επιτροπής, της 9ης Δεκεμβρίου 1998, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (IV/34.466 — Ελληνικά πορθμεία) (ΕΕ 1999, L 109, σ. 24, στο εξής: απόφαση «ελληνικά πορθμεία»). Εξάλλου, ισχυρίζεται ότι το επιχείρημα της Επιτροπής περί του κινδύνου δολίας εκτροπής του κύκλου εργασιών εκ μέρους μιας επιχειρήσεως προς αποφυγή της επιβολής υψηλότερου προστίμου δεν είναι ουσιώδες εν προκειμένω, δεδομένου ότι δεν προβλήθηκε ο ισχυρισμός ότι αυτή ενήργησε κατά τον τρόπο αυτόν. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο πρέπει να περιορίσει την εξέτασή του στα πραγματικά περιστατικά όπως προκύπτουν από τη δικογραφία της υπό κρίση υποθέσεως.

24 Η προσφεύγουσα αμφισβητεί τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι ερμήνευσε το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 προκειμένου να διασφαλίσει την πρακτική αποτελεσματικότητά του σύμφωνα με τη νομολογία. Θεωρεί αλυσιτελή τη νομολογία που επικαλέστηκε η Επιτροπή από την οποία προκύπτει ότι, οσάκις πρόκειται περί της επιβολής προστίμου σε μια ένωση επιχειρήσεων ή σε μια επιχείρηση ενεργούσα εξ ονόματος των μελών της, το ανώτατο όριο του 10 % πρέπει να υπολογίζεται με βάση τον συνολικό κύκλο εργασιών όλων των μελών. Η έννοια την οποία έδωσε η νομολογία αυτή στον όρο «κύκλος εργασιών» είναι ουσιώδης μόνο στο πλαίσιο των οικείων υποθέσεων.

25 Στην προγενέστερη πρακτική της, η Επιτροπή τηρούσε την αρχή κατά την οποία ο καθορισμός του βασικού ποσού και η εφαρμογή του ανωτάτου ορίου του 10 % αποτελούν αυτοτελή στάδια κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου και δεν έκρινε αναγκαίο να εφαρμόσει το ανώτατο όριο αυτό στο έτος που είναι το εγγύτερο δυνατόν σ' αυτό κατά τη διάρκεια του οποίου η επιχείρηση διέπραξε την

παραβάση όταν υπήρχε σημαντική διαφορά μεταξύ του κύκλου εργασιών κατά τη διάρκεια της προηγούμενης διαχειριστικής περιόδου και του μεγέθους του κατά τον χρόνο της παραβάσεως. Έτσι, με την απόφαση 2002/271/ΕΚ της Επιτροπής, της 18ης Ιουλίου 2001, σχετικά με διαδικασία του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/E-1/36.490 — Ηλεκτρόδια γραφίτη) (ΕΕ 2002, L 100, σ. 1), η Επιτροπή καθόρισε το βασικό ποσό με γνώμονα τον κύκλο εργασιών της UCAR International, ήτοι 1 022 εκατομμύρια ευρώ, το 1998 που ήταν το έτος πριν από τη λήξη της παραβάσεως. Μολονότι ο κύκλος εργασιών της UCAR το 2000, που ήταν το έτος πριν από τη λήψη της αποφάσεως, ήταν χαμηλότερος κατά 181 εκατομμύρια ευρώ σε σχέση με τον κύκλο της εργασιών το 1998, η Επιτροπή εφάρμοσε το ανώτατο όριο του 10 % στον κύκλο εργασιών του 2000.

- 26 Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι η Επιτροπή, αναφερόμενη σε διαχειριστική περίοδο διαφορετική από την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο, προκειμένου να υπολογίσει το ανώτατο όριο του 10 % επί του κύκλου εργασιών, δεν λαμβάνει υπόψη της την οικονομική της κατάσταση κατά τον χρόνο λήψεως της προσβαλλομένης αποφάσεως και, επομένως, παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας. Η αρχή αυτή επιβάλλει όπως κάθε ενέργεια στην οποία προβαίνει η Επιτροπή δεν υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο προς επίτευξη ενός θεμιτού σκοπού [απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Σεπτεμβρίου 1985, 181/84, Man (Sugar), Συλλογή 1985, σ. 2889, σκέψη 20]. Η απόφαση της Επιτροπής, εν προκειμένω, να εφαρμόσει το ανώτατο όριο του 10 % σε διαχειριστική περίοδο της προσφεύγουσας η οποία δεν έχει καμία σχέση με την οικονομική της κατάσταση, υπολογιζόμενη με βάση τον κύκλο εργασιών, κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, έχει ως αποτέλεσμα ότι το επιβληθέν πρόστιμο δεν αντικατοπτρίζει την οικονομική της ισχύ και συνεπώς δεν είναι ανάλογο. Η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι δεν είχε κύκλο εργασιών κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως αυτής και ότι, επιπλέον, το εν λόγω πρόστιμο είναι σημαντικά υψηλότερο από τα συνολικά στοιχεία του ενεργητικού της, ήτοι 1,9 εκατομμύρια ευρώ περίπου, σύμφωνα με τους αναθεωρημένους λογαριασμούς της για την οικονομική χρήση που έληξε στις 30 Ιουνίου 2001.

- 27 Κατ' αρχάς, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η προσφεύγουσα ευθυνόταν για την επίμαχη παράβαση και ότι, όταν ελήφθη η προσβαλλομένη απόφαση, η προσφεύγουσα εξακολουθούσε να υφίσταται. Κατά συνέπεια, πρέπει να της επιβληθεί πρόστιμο (αιτιολογικές σκέψεις 242 έως 250 της προσβαλλομένης αποφάσεως) (απόφαση του Πρωτοδικείου της 17ης Δεκεμβρίου 1991, T-6/89, Enichem Anic κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1623, σκέψη 236).

- 28 Η Επιτροπή δέχεται ότι η αναφορά του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 στην προηγούμενη διαχειριστική περίοδο «πρέπει λογικώς να αφορά την περίοδο που προηγείται της εκδόσεως της αποφάσεως περί επιβολής προστίμου». Ωστόσο, φρονεί ότι, οσάκις ο κύκλος εργασιών της προηγούμενης διαχειριστικής περιόδου δίδει εντελώς στρεβλή εικόνα του μεγέθους της εν λόγω επιχειρήσεως, δικαιούται να λαμβάνει υπόψη τον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησε η οικεία επιχείρηση κατά τη διάρκεια προγενέστερης χρήσεως.
- 29 Η Επιτροπή αντικρούει την απολύτως κατά γράμμα ερμηνεία του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 στην οποία προβαίνει η προσφεύγουσα. Από τη νομολογία προκύπτει ότι, ακόμη και αν η διατύπωση μιας διατάξεως φαίνεται σαφής, είναι αναγκαίο να γίνεται αναφορά στο πνεύμα της, στη γενική οικονομία της και στο πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η εν λόγω διάταξη (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 5ης Φεβρουαρίου 1963, 26/62, van Gend en Loos, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 861, και της 21ης Φεβρουαρίου 1973, 6/72, Euroemballage και Continental Can κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 445).
- 30 Όσον αφορά την υπό κρίση περίπτωση, στην οποία ο κύκλος εργασιών της επιχειρήσεως ήταν μηδενικός, η Επιτροπή θεωρεί ότι, προς εκτίμηση του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος αυτής, μπορούσε να λάβει υπόψη είτε τον κύκλο εργασιών του ομίλου στον οποίο ανήκει η εν λόγω επιχείρηση είτε τον κύκλο εργασιών του τελευταίου έτους κατά το οποίο αυτή είχε οικονομική δραστηριότητα. Δεδομένου ότι ο κανονισμός αναφέρεται στην «οικεία επιχείρηση», θεώρησε ενδεδειγμένο να επιλέξει τη δεύτερη δυνατότητα. Αμφότερες οι δυνατότητες συνεπάγονται κάποια απομάκρυνση από το γράμμα του κανονισμού 17, τούτο όμως έχει γίνει δεκτό από τον κοινοτικό δικαστή, και η δεύτερη δυνατότητα είναι πιθανώς η ευνοϊκότερη για την οικεία επιχείρηση.
- 31 Στη συνέχεια, η Επιτροπή προβάλλει πλείονα επιχειρήματα για να δικαιολογήσει την εκ μέρους της ερμηνεία του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17.

Ισχυρίζεται, μεταξύ άλλων, ότι η ερμηνεία της είναι αναγκαία για τη διασφάλιση επαρκούς αποτρεπτικού αποτελέσματος του προστίμου. Συναφώς, επισημαίνει ότι, οσάκις μια επιχείρηση εξακολουθεί να αναπτύσσει δραστηριότητα μέχρι την έκδοση της τελικής απόφασης, η Επιτροπή και ο κανονισμός 17 βασίζονται στην υπόθεση ότι η προηγούμενη διαχειριστική περίοδος αντικατοπτρίζει ικανοποιητικά το μέγεθος του κύκλου εργασιών της επιχείρησης κατά τον χρόνο διαπράξεως της παραβάσεως. Η ερμηνεία της προσφεύγουσας προδίδει εντελώς τον σκοπό της επαρκούς αποτροπής και, συνεπώς, η δυνατότητα επιβολής προστίμων στερείται κάθε πρακτικής αποτελεσματικότητας.

- 32 Εξάλλου, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι ο τρόπος κατά τον οποίο ερμηνεύει το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 είναι απολύτως σύμφωνος προς τη νομολογία. Αφενός, ο κοινοτικός δικαστής έχει ερμηνεύσει τον κανονισμό αυτόν κατά τρόπο που διασφαλίζει την πρακτική του αποτελεσματικότητα. Αφετέρου, η σχέση μεταξύ της διατάξεως αυτής και της εκτιμήσεως του πραγματικού μεγέθους της επιχείρησης κατά τον χρόνο διαπράξεως της παραβάσεως επιβεβαιώνεται από τη νομολογία (βλ., επί παραδείγματι, την απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-298/98 P, Finnboard κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-10157, σκέψη 66, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-338/94, Finnboard κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1617, σκέψη 282, και της 23ης Φεβρουαρίου 1994, T-39/92 και T-40/92, CB και Euroray κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-49, σκέψεις 136 και 137).

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 33 Επισημαίνεται, κατ' αρχάς, ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί τη συμμετοχή της στη σύμπραξη, ούτε την παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ που της προσάπτεται ούτε την εκ μέρους της Επιτροπής εκτίμηση της σοβαρότητας και της διάρκειας της παραβάσεως. Η προσφεύγουσα ζητεί μόνο την ακύρωση ή τη μείωση του επιβληθέντος προστίμου, με την αιτιολογία ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, επιβάλλοντάς της πρόστιμο το οποίο υπερβαίνει το ανώτατο όριο του 10 % επί του κύκλου εργασιών τον οποίο πραγματοποίησε κατά τη διάρκεια της προηγούμενης διαχειριστικής περιόδου την οποία προβλέπει η διάταξη αυτή.

- 34 Κατά το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, η Επιτροπή μπορεί να επιβάλλει στις επιχειρήσεις «πρόστιμο ύψους χιλίων μέχρις ενός εκατομμυρίου λογιστικών μονάδων, ή και ποσό μεγαλύτερο από αυτό μέχρι ποσοστού δέκα τοις εκατό του κύκλου εργασιών που επραγματοποιήθη κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο από μία των επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν συνεργήσει στην παράβαση [...]».
- 35 Κατά τη νομολογία, το ανώτατο όριο του 10% που προβλέπει το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 έχει ως σκοπό να αποφευχθεί να είναι τα πρόστιμα δυσανάλογα σε σχέση με το μέγεθος της επιχειρήσεως και, ιδίως, έχει ως σκοπό να αποφευχθεί η επιβολή προστίμων ως προς τα οποία μπορεί να προβλεφθεί ότι οι επιχειρήσεις δεν θα είναι σε θέση να τα πληρώσουν. Δεδομένου ότι μόνον ο συνολικός κύκλος εργασιών μπορεί πράγματι να αποτελεί, κατά προσέγγιση, ένδειξη συναφώς, πρέπει να θεωρηθεί ότι το ποσοστό αυτό αναφέρεται στον συνολικό κύκλο εργασιών (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80 έως 103/80, *Musique diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 119).
- 36 Προσθετέον ότι το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 έχει ως σκοπό να παράσχει στην Επιτροπή την εξουσία να επιβάλλει πρόστιμα, ώστε να μπορεί αυτή να εκπληρώνει την αποστολή επιβλέψεως που της έχει ανατεθεί από το κοινοτικό δίκαιο (αποφάσεις *Musique diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 35, σκέψη 105, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 9ης Ιουλίου 2003, T-224/00, *Archer Daniels Midland* και *Archer Daniels Midland Ingredients* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-2597, σκέψη 105). Η αποστολή αυτή περιλαμβάνει το έργο της διερευνήσεως και της καταστολής των ατομικών παραβάσεων και το καθήκον ασκήσεως μιας γενικής πολιτικής με στόχο την εφαρμογή στον τομέα του ανταγωνισμού των αρχών που καθορίζονται στη Συνθήκη και τον προσανατολισμό της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων προς αυτή την κατεύθυνση. Επομένως, η Επιτροπή πρέπει να μεριμνά για τον αποτρεπτικό χαρακτήρα των προστίμων (απόφαση *Archer Daniels Midland* και *Archer Daniels Midland Ingredients* κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψεις 105 και 106).
- 37 Προκύπτει επίσης από τη νομολογία και δεν αμφισβητείται από τους διαδίκους ότι, κατά το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, «η προηγούμενη διαχειριστική περίοδος» αφορά την τελευταία πλήρη διαχειριστική περίοδο εκάστης των οικείων επιχειρήσεων κατά την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης

αποφάσεως (απόφαση Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 20, σκέψη 5009, απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-291/98 P, Sarrío κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-9991, σκέψη 85).

- 38 Παρά ταύτα, τόσο από τους σκοπούς του συστήματος εντός του οποίου εντάσσεται η διάταξη αυτή (βλ. σκέψεις 35 και 36 ανωτέρω) όσο και από την προπαρατεθείσα στη σκέψη 37 νομολογία προκύπτει ότι η εφαρμογή του ανωτάτου ορίου του 10 % προϋποθέτει, αφενός, ότι η Επιτροπή έχει στη διάθεσή της τον κύκλο εργασιών της τελευταίας διαχειριστικής περιόδου που προηγείται της ημερομηνίας εκδόσεως της αποφάσεως και, αφετέρου, ότι τα στοιχεία αυτά αντιπροσωπεύουν μια πλήρη χρήση κανονικής οικονομικής δραστηριότητας επί διάστημα δώδεκα μηνών.
- 39 Έτσι, επί παραδείγματι, αν η διαχειριστική περίοδος έληξε πριν από την έκδοση της αποφάσεως, αλλά οι ετήσιοι λογαριασμοί της οικείας επιχειρήσεως δεν έχουν ακόμη καταρτισθεί ή δεν έχουν ακόμη διαβιβασθεί στην Επιτροπή, αυτή δικαιούται, και μάλιστα υποχρεούται, να χρησιμοποιήσει τον κύκλο εργασιών που πραγματοποιήθηκε κατά μια προγενέστερη διαχειριστική περίοδο, προκειμένου να εφαρμόσει το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17. Ομοίως, αν λόγω αναδιοργανώσεως ή μεταβολής της λογιστικής πρακτικής, μια επιχείρηση έχει καταρτίσει, για την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο, λογαριασμούς που αφορούν διάστημα μικρότερο των δώδεκα μηνών, η Επιτροπή δικαιούται να χρησιμοποιήσει τον κύκλο εργασιών που πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια μιας προγενέστερης πλήρους διαχειριστικής περιόδου για να εφαρμόσει τη διάταξη αυτή.
- 40 Συνεπώς, δεν πρόκειται περί ενός απλού ζητήματος επιλογής μεταξύ ενός ανωτάτου ποσού προστίμου ενός εκατομμυρίου ευρώ και ενός ανωτάτου ορίου καθοριζομένου διά της αναφοράς αποκλειστικώς στον κύκλο εργασιών της διαχειριστικής περιόδου που προηγείται της ημερομηνίας εκδόσεως της αποφάσεως.
- 41 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι η προσβαλλομένη απόφαση εκδόθηκε στις 11 Δεκεμβρίου 2001, η προηγούμενη διαχειριστική περίοδος ήταν αυτή που διήρκεσε από την 1η Ιουλίου 2000 έως τις 30 Ιουνίου 2001. Η προσφεύγουσα μεταβίβασε τις

δραστηριότητές της στον τομέα του ψευδαργύρου το 1997 και, στη συνέχεια, έπαυσε να ασκεί κάθε οικονομική δραστηριότητα (βλ. σκέψη 1 ανωτέρω). Ειδικότερα, δεν άσκησε καμία δραστηριότητα κατά την περίοδο από την 1η Ιουλίου 2000 έως τις 30 Ιουνίου 2001 και, συνεπώς, δεν πραγματοποίησε κύκλο εργασιών κατά την περίοδο αυτή.

42 Κατά συνέπεια, κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή δεν είχε στη διάθεσή της, όσον αφορά την προσφεύγουσα, έναν κύκλο εργασιών που να αντιπροσωπεύει οικονομική δραστηριότητα την οποία αυτή άσκησε κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο. Το Πρωτοδικείο φρονεί ότι η κατάσταση αυτή δεν διαφέρει θεμελιωδώς από αυτές των οποίων έγινε μεία στη σκέψη 39 ανωτέρω. Αν μια επιχείρηση δεν έχει ασκήσει οικονομική δραστηριότητα κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο, ο κύκλος εργασιών της περιόδου αυτής δεν παρέχει καμία ένδειξη για το μέγεθος της εν λόγω επιχειρήσεως, αντιθέτως προς όσα επιτάσσει η νομολογία (βλ. σκέψη 35 ανωτέρω), και, επομένως, δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως βάση για τον καθορισμό του ανωτάτου ορίου του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17.

43 Όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι ο σκοπός ο οποίος επιδιώκεται με το ανώτατο όριο αυτό είναι η εκτίμηση του πιθανού αντικτύπου του προστίμου επί της επιχειρήσεως από πλευράς του μεγέθους αυτής κατά την ημερομηνία επιβολής του και ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας (βλ. σκέψεις 22 και 26 ανωτέρω), υπενθυμίζεται ότι ο ειδικός σκοπός του εν λόγω ανωτάτου ορίου είναι να αποφευχθεί να είναι τα πρόστιμα δυσανάλογα σε σχέση με το μέγεθος της επιχειρήσεως και, ιδίως, να αποφευχθεί το να μην είναι σε θέση οι επιχειρήσεις να πληρώσουν τα επιβληθέντα πρόστιμα (βλ. σκέψη 35 ανωτέρω). Η εφαρμογή του ανωτάτου ορίου του 10% προς υλοποίηση του εν λόγω σκοπού προϋποθέτει ότι η οικεία επιχείρηση ασκεί εμπορική δραστηριότητα κατά την ημερομηνία επιβολής του προστίμου. Εν προκειμένω, το 1997 ελήφθη η εμπορική απόφαση να μεταβιβάσθει το τμήμα της επιχειρήσεως της προσφεύγουσας που αφορά τον ψευδάργυρο στην Trident, να παύσει η δραστηριότητα της προσφεύγουσας στη σχετική αγορά και να διανεμηθούν τα έσοδα από τη μεταβίβαση αυτή, αντί να αναληφθεί νέα επιχειρηματική δραστηριότητα. Αφού η προσφεύγουσα ρευστοποίησε την αξία της εμπορικής της δραστηριότητας μέσω της μεταβιβάσεως αυτής, δεν προέβλεπε τον ισχυρισμό ότι αδυνατεί να πληρώσει το πρόστιμο λόγω του ότι δεν ασκεί τρέχουσα εμπορική δραστηριότητα (βλ. σκέψη 1 ανωτέρω). Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι δεν ήταν δυσανάλογος ο καθορισμός του ανωτάτου ορίου του προστίμου με βάση το μέγεθος της προσφεύγουσας πριν από τη μεταβίβαση των εμπορικών δραστηριοτήτων της.

- 44 Η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας κατά την οποία από την ερμηνεία του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 προκύπτει ότι η Επιτροπή μπορεί πάντοτε να επιβάλλει πρόστιμο ενός εκατομμυρίου ευρώ, ποσό το οποίο αυτή έχει άλλωστε θεωρήσει αρκούντως αποτρεπτικό, δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Το γεγονός και μόνον ότι στην προηγούμενη πρακτική της λήψεως αποφάσεως και, εξάλλου, υπό διαφορετικές συνθήκες από τις προκείμενες, η Επιτροπή θεώρησε ότι πρόστιμο ενός εκατομμυρίου ευρώ είχε αρκούντως αποτρεπτικό αποτέλεσμα δεν συνεπάγεται ότι αυτή υποχρεούται να προβαίνει στην ίδια εκτίμηση με τις μεταγενέστερες αποφάσεις της. Προσθετόν ότι οι κατευθυντήριες γραμμές ορίζουν ότι τα προβλεπόμενα ποσά για τις «πολύ σοβαρές» παραβάσεις μπορούν να υπερβαίνουν τα 20 εκατομμύρια ευρώ και ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι η επίμαχη στην υπό κρίση υπόθεση παράβαση είναι «πολύ σοβαρή». Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι πρόστιμο ενός εκατομμυρίου ευρώ δεν επαρκούσε.
- 45 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη, προκειμένου να καθορίσει το ανώτατο όριο του 10 % που προβλέπει το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, να αναφερθεί στον μηδενικό κύκλο εργασιών της προσφεύγουσας ο οποίος αφορούσε τη διαχειριστική περίοδο η οποία έληξε στις 30 Ιουνίου 2001.
- 46 Περαιτέρω πρέπει να εξετασθεί αν η Επιτροπή ορθώς χρησιμοποίησε στην προσβαλλομένη απόφαση τον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησε η προσφεύγουσα κατά τη διαχειριστική περίοδο η οποία έληξε στις 30 Ιουνίου 1996 μη λαμβάνοντας, έτσι, υπόψη της τις πιο πρόσφατες διαχειριστικές περιόδους.
- 47 Με την προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή εκθέτει ότι, προκειμένου να καθορίσει το ανώτατο όριο του 10 %, έλαβε υπόψη της τον συνολικό κύκλο εργασιών της προσφεύγουσας για τη διαχειριστική περίοδο που έληξε στις 30 Ιουνίου 1996, η οποία αντιστοιχεί «στο τελευταίο πλήρες έτος κανονικής επιχειρηματικής δραστηριότητας» (βλ. σκέψη 9 ανωτέρω). Ο κύκλος εργασιών της προσφεύγουσας κατά τη διαχειριστική περίοδο που έληξε στις 30 Ιουνίου 1996 ανερχόταν σε 55,7 εκατομμύρια ευρώ. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι, όπως επιβεβαίωσαν οι διάδικοι κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, στην πραγματικότητα η προσφεύγουσα συνέχισε κανονικά τις δραστηριότητές της μέχρι τον Μάρτιο

του 1997, ημερομηνία κατά την οποία μεταβίβασε το σχετικό με τον ψευδάργυρο τμήμα της επιχειρήσεώς της στην Trident (βλ. σκέψη 1 ανωτέρω). Επιπλέον, από τους λογαριασμούς της προσφεύγουσας για τη διαχειριστική περίοδο που έληξε στις 30 Ιουνίου 1997 προκύπτει ότι, μετά τη μεταβίβαση αυτή, η προσφεύγουσα άσκησε μειωμένες εμπορικές δραστηριότητες, συνιστάμενες στην αγορά ψευδαργύρου από προμηθευτή στο πλαίσιο προϋφιστάμενης συμφωνίας και στη μεταπώλησή του στην Trident στην τιμή κόστους. Έτσι, ο κύκλος εργασιών της προσφεύγουσας για τη διαχειριστική περίοδο που έληξε στις 30 Ιουνίου 1997 ανήλθε σε 34,8 εκατομμύρια GBP. Κατά τη διάρκεια του επομένου έτους, έπαυσε αυτή την εναπομείνασα δραστηριότητα και, ως εκ τούτου, για τη διαχειριστική περίοδο που έληξε στις 30 Ιουνίου 1998, πραγματοποίησε κύκλο εργασιών μόλις 7,3 εκατομμυρίων GBP. Κατά τις επόμενες διαχειριστικές περιόδους ουδόλως πραγματοποίησε κύκλο εργασιών.

48 Όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 38 ανωτέρω, για τον καθορισμό του ανωτάτου ορίου του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, η Επιτροπή πρέπει να έχει στη διάθεσή της κύκλο εργασιών που αντιπροσωπεύει μια πλήρη χρήση κανονικής οικονομικής δραστηριότητας επί διάστημα δώδεκα μηνών.

49 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, ακόμη και κατά την κανονική άσκηση οικονομικών δραστηριοτήτων, ο κύκλος εργασιών μιας επιχειρήσεως μπορεί να μειωθεί σημαντικά, ακόμη και ουσιωδώς, σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη, για διάφορους λόγους, όπως είναι οι δυσχερείς οικονομικές συνθήκες, η κρίση στον οικείο τομέα, μια ζημία ή μια απεργία. Ωστόσο, εφόσον μια επιχείρηση έχει όντως πραγματοποιήσει κύκλο εργασιών κατά τη διάρκεια μιας πλήρους χρήσεως κατά την οποία ασκήθηκαν οικονομικές δραστηριότητες, έστω και μειωμένες, η Επιτροπή πρέπει να λαμβάνει υπόψη της την επιχείρηση ως έχει προκειμένου να καθορίσει το ανώτατο όριο του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17. Επομένως, τουλάχιστον στις περιπτώσεις που δεν υπάρχει καμία ένδειξη ότι μια επιχείρηση έπαυσε τις εμπορικές της δραστηριότητες ή εξέτρεψε δολίως τον κύκλο εργασιών της προκειμένου να αποφύγει την επιβολή βαρέος προστίμου, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η Επιτροπή υποχρεούται να καθορίζει το ανώτατο όριο του προστίμου με βάση τον πλέον πρόσφατο κύκλο εργασιών ο οποίος αντικατοπτρίζει ένα πλήρες έτος οικονομικής δραστηριότητας.

50 Συναφώς, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, όσον αφορά την προσφεύγουσα, η διαχειριστική περίοδος που έληξε στις 30 Ιουνίου 1996 είναι η τελευταία «πλήρης» διαχειριστική περίοδος, υπό την έννοια της αποφάσεως Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσας στη σκέψη 20 (σκέψη 5009). Η προσφεύγουσα άσκησε

τις κανονικές της δραστηριότητες επί εννέα μόνο μήνες κατά τη διαχειριστική περίοδο που έληξε στις 30 Ιουνίου 1997 μέχρι τη μεταβίβαση στην Trident τον Μάρτιο του 1997. Συγκεκριμένα, από τα τέλη Μαρτίου του 1997, η προσφεύγουσα περιορίστηκε στην αγορά ψευδαργύρου στο πλαίσιο προϋφισταμένης συμφωνίας και στη μεταπώλησή του στην τιμή κόστους. Οι τελευταίες αυτές δραστηριότητες της προσφεύγουσας δεν μπορούν να θεωρηθούν κανονική οικονομική δραστηριότητα διότι, στο πλαίσιο της συμφωνίας της μεταβίβασης του τμήματος της επιχειρήσεώς της που αφορά τον ψευδάργυρο, η προσφεύγουσα λειτουργούσε ως διάυλος μεταξύ του προμηθευτή και της Trident. Συνεπώς, οι δραστηριότητες αυτές πρέπει να θεωρηθούν, από τον Μάρτιο του 1997, ως εμπίπτουσες στους λογιστικούς διακανονισμούς που αποτελούν μέρος της μεταβίβασης της επιχειρήσεως που αφορά τον ψευδάργυρο.

51 Επομένως, η διαχειριστική περίοδος που έληξε στις 30 Ιουνίου 1996 ήταν η τελευταία πλήρης διαχειριστική περίοδος πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως, υπό την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, και, επομένως, η Επιτροπή δεν παρέβη την εν λόγω διάταξη καθορίζοντας το ανώτατο όριο με βάση την περίοδο αυτήν.

52 Το επιχείρημα της προσφεύγουσας που αντλείται από την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας πρέπει να απορριφθεί για τους προεκτεθέντες στη σκέψη 43 λόγους.

Επί του δευτέρου σκέλους, αντλούμενου από την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

53 Προς στήριξη του δευτέρου σκέλους, το οποίο αντλείται από την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, η προσφεύγουσα προβάλλει δύο επιχειρήματα.

- 54 Πρώτον, ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, αναφερόμενη σε διαχειριστική περίοδο διαφορετική από την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο, για τον υπολογισμό του ανωτάτου ορίου του 10%, απέστη της προηγούμενης πρακτικής της και, συνεπώς, παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως. Κατά την προσφεύγουσα, στο παρελθόν η Επιτροπή χρησιμοποιούσε πάντοτε την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο για τον υπολογισμό. Επισημαίνει μεταξύ άλλων ότι, οσάκις η οικεία επιχείρηση είχε πωλήσει τις σχετικές δραστηριότητές της σε άλλο νομικό πρόσωπο κατά το διάστημα που διήρκεσε η παράβαση, η Επιτροπή δεν εφάρμοσε το ανώτατο όριο στον κύκλο εργασιών που αφορά χρήση κατά τη διάρκεια της οποίας η επιχείρηση αυτή ασκούσε ακόμη δραστηριότητες, αλλά έλαβε υπόψη τον κύκλο εργασιών τον οποίο πραγματοποίησε η εν λόγω επιχείρηση κατά τη διαχειριστική περίοδο που προηγήθηκε της εκδόσεως της αποφάσεώς της [απόφαση 86/398/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 23ης Απριλίου 1986, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/31.149 — Πολυπροπυλένιο) (ΕΕ L 230, σ. 1) και απόφαση 94/599/ΕΚ της Επιτροπής, της 27ης Ιουλίου 1994, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (IV/31.865 — PVC) (ΕΕ L 239, σ. 14)]. Η προσφεύγουσα φρονεί ότι η Επιτροπή διαπίστωσε ορθώς ότι δεν διαθέτει διακριτική ευχέρεια για την εφαρμογή του ανωτάτου ορίου του 10% επί του κύκλου εργασιών λαμβάνοντας υπόψη διαχειριστική περίοδο διαφορετική από αυτήν που προηγήθηκε της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 55 Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι στην απόφαση «ελληνικά πορθμεία», προπαρατεθείσα στη σκέψη 23, ο κύκλος εργασιών της Καραγεώργης, μιας από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, για την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο δεν ήταν διαθέσιμος, η Επιτροπή επικαλέσθηκε το πρώτο τμήμα του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 για να επιβάλει πρόστιμο ενός εκατομμυρίου ευρώ στην επιχείρηση αυτή. Κατά την προσφεύγουσα, η κατάστασή της εν προκειμένω είναι κατά πολύ παρεμφερής προς αυτήν της εν λόγω επιχείρησης καθόσον αποχώρησαν αμφότερες από την αγορά πολύ πριν η Επιτροπή εκδώσει την απόφασή της.
- 56 Δεύτερον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως διότι δεν την αντιμετώπισε κατά τον ίδιο τρόπο, όσον αφορά τον καθορισμό του ανωτάτου ορίου του προστίμου, με την Union Pigments και την SNCZ, ενώ βρισκόταν στην ίδια κατάσταση με τις επιχειρήσεις αυτές. Προκειμένου να καθορίσει το ανώτατο όριο των επιβληθέντων στην Union Pigments και στην SNCZ προστίμων, η Επιτροπή έλαβε υπόψη της τον κύκλο εργασιών που αυτές είχαν πραγματοποιήσει κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο και, έτσι, μείωσε τα πρόστιμά τους. Αντιθέτως, όσον αφορά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή

αναφέρθηκε σε μια προγενέστερη διαχειριστική περίοδο και, συνεπώς, δεν μείωσε το πρόστιμό της. Ενώ η οικονομική κατάσταση της Union Pigments και της SNCZ από πλευράς κύκλου εργασιών κατά την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως ελήφθη υπόψη, τούτο δεν συνέβη όσον αφορά την προσφεύγουσα.

57 Η Επιτροπή αντικρούει τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας περί της δήθεν παραβιάσεως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

58 Πρώτον, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι δεν τροποποίησε την προγενέστερη πρακτική της κατά τρόπο αντίθετο προς την αρχή αυτή. Δέχεται ότι χρησιμοποιούσε συνήθως, προκειμένου να καθορίσει το ανώτατο όριο του 10 %, τον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησε η οικεία επιχείρηση κατά τη διαχειριστική περίοδο που προηγήθηκε της εκδόσεως της αποφάσεως. Ισχυρίζεται ότι, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η προσφεύγουσα, ενεργούσε κατά τον τρόπο αυτόν όχι επειδή θεωρούσε ότι δεν είχε δικαίωμα να χρησιμοποιήσει μια άλλη διαχειριστική περίοδο, αλλά γιατί δεν αντιμετώπιζε την παρούσα κατάσταση, στην οποία ένα μέλος της συμπράξεως μεταβίβασε το σύνολο των δραστηριοτήτων του, εξακολουθώντας συγχρόνως να υφίσταται από νομικής απόψεως. Η Επιτροπή υπενθυμίζει, συναφώς, ότι η προγενέστερη πρακτική της δεν χρησιμεύει ως νομικό πλαίσιο των προστίμων που επιβάλλονται στον τομέα του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι το νομικό αυτό πλαίσιο καθορίζεται αποκλειστικά και μόνον από τον κανονισμό 17 (απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Μαρτίου 2002, T-23/99, LR AF 1998 κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-1705, σκέψη 234).

59 Δεύτερον, η Επιτροπή αμφισβητεί το βάσιμο του επιχειρήματος της προσφεύγουσας κατά το οποίο η προσφεύγουσα έτυχε διαφορετικής μεταχειρίσεως απ' ό,τι άλλες επιχειρήσεις ευρισκόμενες στην ίδια κατάσταση.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

60 Κατά παγία νομολογία, προσβολή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως υπάρχει μόνον όταν παρόμοιες καταστάσεις αντιμετωπίζονται κατά τρόπο διαφορετικό ή

διαφορετικές καταστάσεις αντιμετωπίζονται καθ' όμοιο τρόπο, εκτός εάν μια τέτοια αντιμετώπιση δικαιολογείται αντικειμενικώς (απόφαση Archer Daniels Midland και Archer Daniels Midland Ingredients κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 36, σκέψη 69, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-311/94, BPB de Eendracht κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-1129, σκέψη 309).

- 61 Το πρώτο επιχείρημα της προσφεύγουσας, αντλούμενο από το ότι η Επιτροπή απέστη της προγενέστερης πρακτικής της, είναι αβάσιμο. Πράγματι, η προσφεύγουσα δεν βρίσκεται σε παρόμοια κατάσταση με αυτή των επιχειρήσεων στις προπαρατεθείσες στη σκέψη 54 υποθέσεις, δεδομένου ότι δεν πραγματοποίησε κύκλο εργασιών κατά τη διαχειριστική περίοδο που προηγήθηκε της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επομένως, δεν μπορεί να απαιτεί να τύχει της ίδιας μεταχειρίσεως με τις επιχειρήσεις τις οποίες αφορούσαν οι προηγούμενες υποθέσεις.
- 62 Το δεύτερο επιχείρημα της προσφεύγουσας, αντλούμενο από την προβαλλόμενη διάκριση μεταξύ της ίδιας, αφενός, και της SNCZ και της Union Pigments, αφετέρου, πρέπει επίσης να απορριφθεί. Λαμβανομένης υπόψη της προμνησθείσας στη σκέψη 60 νομολογίας, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η προσφεύγουσα βρίσκεται σαφώς σε διαφορετική κατάσταση από αυτήν της SNCZ και της Union Pigments. Οι εταιρίες αυτές, αντιθέτως προς την προσφεύγουσα, εξακολουθούσαν να είναι παρούσες στον τομέα του φωσφορικού ψευδαργύρου κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, οπότε ο κύκλος εργασιών τους κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο αποτελούσε αξιόπιστη ένδειξη του οικονομικού τους μεγέθους. Δεδομένου ότι ένας μηδενικός κύκλος εργασιών δίδει στρεβλή εικόνα του μεγέθους της προσφεύγουσας, ορθώς η Επιτροπή χρησιμοποίησε την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο και, ως εκ τούτου, αντιμετώπισε την προσφεύγουσα κατά διαφορετικό τρόπο απ' ό,τι την SNCZ και την Union Pigments.
- 63 Προσθετόν ότι το επιχείρημα της προσφεύγουσας που αντλείται από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως παραγνωρίζει το γεγονός ότι αν η Επιτροπή δεν χρησιμοποιούσε τον κύκλο εργασιών που πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια προηγούμενης διαχειριστικής περιόδου, θα υπήρχε σαφής και αδικαιολόγητη διάκριση υπέρ της προσφεύγουσας, ιδίως σε σχέση με την Trident. Αν η Επιτροπή

περιοριζόταν να επιβάλει στην προσφεύγουσα πρόστιμο ενός εκατομμυρίου ευρώ για παράβαση που διήρκεσε τρία έτη (από τις 24 Μαρτίου 1994 μέχρι τις 15 Μαρτίου 1997), το πρόστιμο θα αντιστοιχούσε μόνο στο ήμισυ του επιβληθέντος στην Trident, η οποία αγόρασε τις δραστηριότητες της προσφεύγουσας στον τομέα του ψευδαργύρου και μετέσχε στην παράβαση ως «διάδοχος» της επί δεκατέσσερις μήνες (από τις 15 Μαρτίου 1997 μέχρι τις 13 Μαΐου 1998).

- 64 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί το δεύτερο σκέλος του μόνου λόγου ακυρώσεως.

Επί του τρίτου σκέλους, αντλούμενου από παραβίαση της αρχής της ασφαλείας δικαίου

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 65 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, αναφερόμενη σε διαφορετική διαχειριστική περίοδο από αυτήν που προηγήθηκε της εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως για να καθορίσει το ανώτατο όριο του 10% επί του κύκλου εργασιών, παραβίασε την αρχή της ασφαλείας δικαίου. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, οι επιχειρήσεις πρέπει να είναι σε θέση να διεξάγουν τις δραστηριότητές τους κατά προβλέψιμο τρόπο. Τα μέτρα που παράγουν έννομα αποτελέσματα πρέπει να είναι βέβαια, οι δε εφαρμογές τους προβλέψιμες. Αυτή η αρχή πρέπει να τηρείται με ιδιαίτερη αυστηρότητα οσάκις πρόκειται για διατάξεις που μπορούν να έχουν οικονομικές επιπτώσεις, όπως είναι η επιβολή προστίμων (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Δεκεμβρίου 1987, 326/85, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 5091, σκέψη 24). Κατά την προσφεύγουσα, η αρχή της ασφαλείας δικαίου επιτάσσει να ερμηνεύεται αυστηρά το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, υπό την έννοια ότι το ανώτατο όριο του 10% πρέπει πάντοτε να εφαρμόζεται στη διαχειριστική περίοδο που προηγείται αμέσως της εκδόσεως αποφάσεως επιβάλλουσας πρόστιμο. Αν η Επιτροπή είχε την αυθαίρετη εξουσία να εφαρμόσει αυτό το ανώτατο όριο στις προγενέστερες διαχειριστικές περιόδους, οι επιχειρήσεις δεν θα ήσαν πλέον σε θέση να προβλέπουν τις κυρώσεις που θα μπορούσαν να τους επιβληθούν.

- 66 Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι ο τρόπος κατά τον οποίο η Επιτροπή ερμηνεύει το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, προκειμένου να δικαιούται να επιλέξει ένα έτος το οποίο αντικατοπτρίζει κατά το μάλλον ή ήττον την οικονομική ισχύ της εμπλεκόμενης επιχειρήσεως κατά τον χρόνο διαπράξεως της παραβάσεως, οσάκις ο κύκλος εργασιών που πραγματοποιήθηκε κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο δίδει εντελώς παραποιημένη εικόνα της επιχειρήσεως αυτής, συνεπάγεται έναν ανεπίτρεπτο βαθμό ανασφαλείας δικαίου στην περίπτωση επιχειρήσεως της οποίας ο κύκλος εργασιών μειώθηκε κατά τη διαχειριστική περίοδο που προηγήθηκε της εκδόσεως της αποφάσεως. Η επιχείρηση ουδόλως θα μπορεί να προσδιορίσει αν η Επιτροπή θα λάβει υπόψη της τον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησε κατά τη διάρκεια έτους διαφορετικού από την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο και ποιο έτος θα κρίνει αποδεκτό. Ο μόνος τρόπος να διασφαλισθεί η ασφάλεια δικαίου είναι να χρησιμοποιείται η προηγούμενη διαχειριστική περίοδος για τον καθορισμό του ανωτάτου ορίου, σύμφωνα με το γράμμα του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17.
- 67 Εξάλλου, η προσφεύγουσα φρονεί ότι από τη δήθεν μη προβολή εκ μέρους της του ζητήματος αυτού με την απάντησή της στην ανακοίνωση αιτιάσεων δεν μπορεί να συναχθεί ότι είχε προβλέψει την ερμηνεία στην οποία θα προέβαινε η Επιτροπή. Υπενθυμίζει ότι με την απάντηση αυτή υπογράμμισε ότι δεν μπορούσε να της επιβληθεί πρόστιμο και ότι η Επιτροπή έπρεπε να επιβάλει πρόστιμο το οποίο να αφορά όλη τη διάρκεια της παραβάσεως στην Trident, η οποία τη διαδέχθηκε από οικονομικής απόψεως. Η προσφεύγουσα θεωρούσε πάντοτε ότι, αν η Επιτροπή αποφάσιζε να της επιβάλει πρόστιμο, το ανώτατο ποσό αυτού θα ανερχόταν σε ένα εκατομμύριο ευρώ, πριν από τη μείωση λόγω συνεργασίας. Το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως «συμβολικό» για μια επιχείρηση η οποία, όπως η ίδια, δεν είχε κύκλο εργασιών και διέθετε πολύ λίγα στοιχεία ενεργητικού. Δεν εξέφερε άποψη επί της ερμηνείας του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 με την απάντησή της στην ανακοίνωση αιτιάσεων, διότι θεωρούσε ότι το κείμενο της διατάξεως αυτής ήταν απολύτως σαφές και δεσμευτικό.
- 68 Η Επιτροπή θεωρεί ότι το τρίτο σκέλος πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του. Αφενός, αμφισβητεί το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 πρέπει να τυγχάνει περιοριστικής ερμηνείας. Αφετέρου, ισχυρίζεται ότι ο τρόπος κατά τον οποίο ερμήνευσε τη διάταξη αυτή ήταν προβλέψιμος.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 69 Η αρχή της ασφαλείας δικαίου επιβάλλει όπως οι κανόνες δικαίου είναι σαφείς και επακριβείς, αποβλέπει δε στο να εξασφαλίζει το προβλέψιμο των καταστάσεων και των εννόμων σχέσεων τις οποίες διέπει το κοινοτικό δίκαιο (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Φεβρουαρίου 1996, C-63/93, Duff κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-569, σκέψη 20, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 21ης Οκτωβρίου 1997, T-229/94, Deutsche Bahn κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-1689, σκέψη 113).
- 70 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι διατάξεις που διέπουν την εφαρμογή του άρθρου 81 ΕΚ, και ιδίως ο κανονισμός 17 και οι κατευθυντήριες γραμμές, παρέχουν στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να προβλέπουν με βεβαιότητα ότι θα τους επιβληθεί πρόστιμο σε περίπτωση παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού και ότι το πρόστιμο θα καθοριστεί με γνώμονα τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως.
- 71 Το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 διασφαλίζει ότι, όταν το πρόστιμο υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο ευρώ, δεν θα υπερβεί το ανώτατο όριο του 10 % επί του κύκλου εργασιών τον οποίο πραγματοποίησε η οικεία επιχείρηση κατά την προηγούμενη χειριστική περίοδο. Εντούτοις, η εφαρμογή και η ερμηνεία της διατάξεως αυτής εξαρτώνται από τις περιστάσεις εκάστης υποθέσεως και, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 39 ανωτέρω, από τη διαθεσιμότητα και την πληρότητα των ετησίων λογαριασμών που εμφανίζουν τον εν λόγω κύκλο εργασιών.
- 72 Επιπλέον, οι συνέπειες της εφαρμογής του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 πρέπει να διασφαλίζουν την πρακτική αποτελεσματικότητα του κανονισμού 17.
- 73 Εν προκειμένω, ήταν απολύτως προβλέψιμη η επιβολή προστίμου στην προσφεύγουσα, δεδομένου ότι αυτή είχε μετάσχει σε παράβαση την οποία η νομολογία

χαρακτηρίζει «κατάφωρη παράβαση των κοινοτικών κανόνων του ανταγωνισμού» (βλ., υπό την έννοια αυτή, τις αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 6ης Απριλίου 1995, T-148/89, Tréfilunion κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1063, σκέψη 109, και BPB de Eendracht κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα στη σκέψη 60, σκέψεις 303 και 338). Ήταν επίσης προβλέψιμο ότι το πρόστιμο αυτό θα καθοριζόταν με γνώμονα τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως και ότι θα διαμορφωνόταν σε συνάρτηση με περιστάσεις που προσιδιάζουν στην οικεία επιχείρηση, μεταξύ των οποίων το μέγεθός της, οι οικονομικές της δυνατότητες και ενδεχόμενες επιβαρυντικές και ελαφρυντικές περιστάσεις. Αντιθέτως, η αρχή της ασφαλείας δικαίου δεν παρέσχε στην προσφεύγουσα την εγγύηση ότι η διακοπή των εμπορικών της δραστηριοτήτων θα είχε ως συνέπεια ότι θα διέφευγε την επιβολή προστίμου.

- 74 Αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η προσφεύγουσα, η Επιτροπή δεν έχει την αυθαίρετη εξουσία να εφαρμόζει το ανώτατο όριο του 10 % στις διαχειριστικές περιόδους πριν από τη διαχειριστική περίοδο που προηγήθηκε της εκδόσεως της αποφάσεως. Η Επιτροπή μπορεί να χρησιμοποιεί μια τέτοια προγενέστερη διαχειριστική περίοδο υπό εξαιρετικές συνθήκες. Εξάλλου, όπως προεκτέθηκε στη σκέψη 49, η Επιτροπή δεν διαθέτει, ακόμη και στην περίπτωση αυτή, ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως κατά την επιλογή της διαχειριστικής περιόδου που πρέπει να χρησιμοποιήσει για τον καθορισμό του ανωτάτου ορίου του προστίμου. Πράγματι, η Επιτροπή υποχρεούται να αναφέρεται στην τελευταία διαχειριστική περίοδο η οποία αντικατοπτρίζει ένα πλήρες έτος κανονικών οικονομικών δραστηριοτήτων.
- 75 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να απορριφθεί και το τρίτο σκέλος του μόνου λόγου ακυρώσεως και, κατά συνέπεια, ο λόγος αυτός ακυρώσεως.
- 76 Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 77 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του

νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**

- 2) Καταδικάζει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.**

Lindh

García-Valdecasas

Cooke

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 29 Νοεμβρίου 2005.

Ο Γραμματέας

Η Πρόεδρος

E. Coulon

P. Lindh